



การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วม



จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

น้ำท่วมเป็นภัยธรรมชาติก่อให้เกิดความเสียหายในพื้นที่เกษตรกรรม เกิดการชะล้างพังทลายของดินทำให้สูญเสียดินและธาตุอาหารพืชในพื้นที่ลาดชัน เกิดการพัดพาตะกอนดินและธาตุอาหารพืชลงสู่พื้นที่ต่ำ ที่ลุ่ม และเกิดการตื้นเขินในแหล่งน้ำ



เมื่อน้ำที่แช่ขังหมดไปหลังภาวะน้ำท่วมแล้ว ควรต้องมีการจัดการดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และชนิดพืชที่ปลูก เพื่อฟื้นฟูดินให้ดีขึ้นและป้องกันความเสียหายไม่ให้เกิดขึ้นมากกว่านี้ การปลูกหญ้าแฝก เป็นแถวชิดกันเหมือนกับกำแพงธรรมชาติที่มีชีวิตร่วมกับการจัดการดินที่เหมาะสมหลังน้ำท่วม จะเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ราคาถูก และเกษตรกรสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้

หลักสำคัญของการปลูกหญ้าแฝก คือ ต้องปลูกชิดกันให้เป็นแนว โดยหากเป็นกล้าหญ้าแฝกที่ชำอยู่ในถุงพลาสติก ให้ปลูกในร่องที่เตรียมไว้โดยมีระยะปลูกระหว่างต้น 10 เซนติเมตร หากเป็นกล้าหญ้าแฝกแบบรากเปลือยให้มีระยะปลูกระหว่างต้น 5 เซนติเมตร จากนั้นกลบดินที่โคนให้แน่น

การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วมในพื้นที่เพาะปลูกพืช ในพื้นที่ลาดชันและแหล่งน้ำที่เสียหายหลังน้ำท่วม มีดังนี้

1. พื้นที่เพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ

เมื่อมีการจัดการดินที่เหมาะสมหลังน้ำท่วมเพื่อปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล หรือไม้ยืนต้นชนิดต่างๆ ตามคำแนะนำแล้ว ควรมีการปลูกหญ้าแฝกร่วมด้วย โดยระบบรากหญ้าแฝกสามารถกักเก็บน้ำและความชื้น รากมีการแผ่ขยายโดยรอบกอเพียง 50 เซนติเมตร ไม่เป็นอุปสรรคต่อพืชที่ปลูกข้างเคียง ใบหญ้าแฝกที่ตัดแต่งจะใช้คลุมดิน ช่วยรักษาความชื้น ควบคุมวัชพืชและเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่หน้าดิน เป็นประโยชน์แก่พืชที่ปลูก



ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

★ ทมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

★ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

★ สายด่วน 1760 ต่อ 5105 หรือ 5114



การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วม



จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่เพาะปลูกพืช ควรปลูกเป็นแถวระหว่างแถวพืช อาจปลูกทุกแถวพืชหรือเว้น 1-2 แถว จึงปลูกหญ้าแฝก 1 แถว ยาวตลอดแนวพื้นที่ปลูก หรือปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวล้อมรอบพื้นที่ปลูกพืชตามแนวขอบเขตของแปลงปลูกพืชและตัดใบคลุมดินทุก 3 เดือน เป็นการช่วยรักษาความชื้นในดิน ควบคุมวัชพืช และเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน



สำหรับไม้ผลหรือไม้ยืนต้น นอกจากการปลูกแฝกเป็นแถวดังกล่าวแล้ว หากเป็นพื้นที่ลาดเทอาจปลูกแฝกแบบครึ่งวงกลมให้รูปครึ่งวงกลมหมายรับน้ำที่ไหลบ่ามา เพื่อกักเก็บน้ำและตะกอนดิน ส่วนการปลูกแฝกแบบวงกลมใช้ในพื้นที่ราบ โดยทั้ง 2 แบบให้ปลูกเป็นแถวเดี่ยวล้อมรอบต้นไม้ผลหรือไม้ยืนต้นที่ยังเล็ก ให้ปลูกหญ้าแฝกห่างจากขอบรัศมีทรงพุ่ม 30 เซนติเมตร และเมื่อต้นไม้โตขึ้นมีรัศมีทรงพุ่มใหญ่ให้ปลูกหญ้าแฝกใหม่ห่างจากรัศมีทรงพุ่ม 50 เซนติเมตร

2. พื้นที่ที่มีความลาดชันหรือพื้นที่ที่ถูกกัดเซาะโดยน้ำฝนและน้ำไหลบ่า

หลังน้ำท่วมเมื่อปรับพื้นที่ให้ผิวหน้าดินสม่ำเสมอแล้ว ควรปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ไม่ให้เกิดการกัดเซาะและพัดพาตะกอนดินไปมากกว่านี้

- **พื้นที่ลาดชัน** ควรปลูกเป็นแถวเดี่ยวตามแนวระดับขวางความลาดเทของพื้นที่ ระยะห่างระหว่างแถวของหญ้าแฝกขึ้นกับความชันของพื้นที่ยิ่งพื้นที่มีความชันสูงจำนวนแถวจะถี่ขึ้น หรือปลูกร่วมกับวิธีกล เช่น การปลูกหญ้าแฝกตามแนวขอบขั้นบันไดดินเพื่อให้หญ้าแฝกช่วยลดการกัดกร่อนของดิน พื้นที่ระหว่างแถวหญ้าแฝกสามารถปลูกพืชหลักได้ด้วย



ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

☆ ทมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

☆ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

☆ สายด่วน 1760 ต่อ 5105 หรือ 5114



การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วม



จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

- พื้นที่ไหลถลน ปลูกหญ้าแฝกบริเวณด้านข้างของไหลถลน โดยแถวแรกอยู่บนไหลถลน แถวถัดลงไปอยู่ต่ำกว่าไหลถลนประมาณ 1 เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความลาดชันและความกว้างของไหลถลน



- ทางลำเลียงในไร่นา ปลูกบริเวณริมขอบทั้ง 2 ข้าง ยาวตลอดจนสุดแนวทางลำเลียงนั้น



- บริเวณร่องน้ำ ปลูกพาดผ่านร่องน้ำเป็นรูปตัววีคว่ำให้ส่วนแหลมของตัววีคว่ำอยู่กลางร่องน้ำหันทวนน้ำ ส่วนแขนทั้งสองข้างของตัววีจะพาดขึ้นไปถึงบนฝั่งร่องน้ำทั้ง 2 ด้าน เพื่อลดความแรงของน้ำและกระจายน้ำให้เข้าไปในพื้นที่ทั้ง 2 ฝั่ง อาจปลูกแถวเดี่ยวหรือปลูก 2 แถว สลับฟันปลา สำหรับระยะห่างระหว่างแนวตัววี ประมาณ 2 เมตร



ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่



หมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน



สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด



สายด่วน 1760 ต่อ 5105 หรือ 5114



การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วม



จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

3.แหล่งน้ำที่คืนเงินหลังน้ำท่วม แหล่งน้ำที่มีตะกอนมาทับถมจนคืนเงิน ควรทำการขุดลอกตะกอนเพื่อให้เก็บน้ำได้มากขึ้น แล้วปลูกหญ้าแฝกเป็นแนว หญ้าแฝกจะช่วยป้องกันการพังทลายของขอบแหล่งน้ำนั้นและช่วยดักตะกอนดินไม่ให้ไหลลงไปที่บ่อในแหล่งน้ำ

- **อ่างเก็บน้ำ** วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนวระดับขวางความลาดเท จำนวน 3 แถว

แถวที่ 1 ปลูกที่ระดับทางน้ำล้นหรือระดับกักเก็บน้ำจนรอบอ่าง

แถวที่ 2 ปลูกที่ระดับสูงกว่าแถวที่ 1 ตามแนวตั้ง 20 เซนติเมตร จนรอบอ่าง

แถวที่ 3 ปลูกที่ระดับต่ำกว่าแถวที่ 1 ตามแนวตั้ง 20 เซนติเมตร จนรอบอ่าง



- **บ่อน้ำ สระน้ำ** วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนวระดับ จำนวน 2 แถว คือ แถวที่ 1 ปลูกที่ขอบบ่อ ห่างจากริมขอบบ่อ ประมาณ 50 เซนติเมตร แถวที่ 2 ที่ระดับทางน้ำเข้า

- **แม่น้ำ ลำธาร คลอง คลองส่งน้ำ** วางแนวปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวเรียงขนานไปตามความยาวของแม่น้ำ ลำธาร คลอง หรือคลองส่งน้ำ ทั้ง 2 ฝั่ง โดยปลูกห่างจากริมฝั่งเข้าไป 50 เซนติเมตร ในกรณีที่มีริมตลิ่งมีความชันมากควรปลูกหญ้าแฝกที่ระดับน้ำท่วมสูงสุด 1 แถว และปลูกเพิ่มขึ้นอีก 1-2 แถวเหนือแถวแรก ซึ่งจำนวนแถวขึ้นอยู่กับความกว้างของไหล่คลองนั้น



- **บริเวณร่องสวน** ในพื้นที่ที่มีการยกร่องสวนเพื่อปลูกพืช การปลูกหญ้าแฝกควรปลูกบนร่องสวน 1 แถว ห่างริมขอบแปลง 30 เซนติเมตร



ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

★ หมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

★ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

★ สายด่วน 1760 ต่อ 5105 หรือ 5114



การปลูกหญ้าแฝกร่วมกับการจัดการดินหลังน้ำท่วม



จัดทำโดย กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน

4. พื้นที่เสื่อมโทรมไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้

พื้นที่เสื่อมโทรมที่ไม่สามารถปลูกพืชอื่นได้ หรือพื้นที่ที่ต้องการปรับปรุงดิน เช่น ในพื้นที่นาทุ่งร้าง พื้นที่ดินเปรี้ยว ดินเค็ม ดินลูกรัง ดินทราย พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และดินแน่นทึบ หลังจากการไถพรวนพื้นที่เป็นอย่างดีและปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักแล้ว ให้ปลูกหญ้าแฝกให้เต็มพื้นที่ในขณะที่ดินมีความชุ่มชื้น โดยใช้ระยะปลูก 50 x 50 เซนติเมตร ควรกำจัดวัชพืชและให้น้ำตามความเหมาะสม ควรตัดใบหญ้าแฝกที่ระดับสูง 30 เซนติเมตร จากผิวดินอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ใช้ใบคลุมดินไว้ เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ระยะเวลาปลูก 2-3 ปี สภาพดินดีขึ้นจึงไถกลบใบและรากหญ้าแฝกและใช้พื้นที่ปลูกพืชได้



ข้อควรปฏิบัติในการปลูกและดูแลรักษา

1. คัดเลือกกล้าที่มีคุณภาพ มีอายุ 45-60 วัน
2. ควรเลือกช่วงเวลาปลูกในช่วงต้นฤดูฝนหรือช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้น
3. หลังปลูกควรรดน้ำให้ดินมีความชุ่มชื้นต่อเนื่องอย่างน้อย 15 วัน
4. ตัดใบทุก 3-4 เดือนให้สูงประมาณ 30 เซนติเมตรจากผิวดินในช่วงต้นฤดูฝนและช่วงปลายฤดูฝนเพื่อกำจัดหน่อแก่และเร่งการแตกหน่อทำให้แนวกอหนาแน่นขึ้นรับแรงปะทะของน้ำไหลบ่าและดักกรองตะกอนดินได้ดี
5. ควรใส่ปุ๋ยหมักในช่วงปลูก ช่วงต้นฤดูฝนและกำจัดวัชพืชข้างแถวหญ้าแฝกตามความเหมาะสม
6. ควรปลูกซ่อมและแยกหน่อแก่ออก ทั้งนี้เพื่อให้หญ้าแฝกเจริญเติบโตเป็นแถวแน่น



ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

☆ ทมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน

☆ สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด

☆ สายด่วน 1760 ต่อ 5105 หรือ 5114